

K, mint katasztrófa?

Máthé Réka Zsuzsánna

Drasztikusan csökkent az Európai Unió bruttó hazai terméke, valamint a foglalkoztatottak száma. A válság leginkább a korábban is küszködő déli államok gazdaságát érintette. Nem valószínű, hogy a kezdeti hiányt valaha is be tudnák hozni a redisztribúciós politikák nélkül, amely egyértelműen erősíteni fogja az unió föderatív jellegét

A napokban [hozta nyilvánosságra](#) az Eurostat néhány, a gazdaságot leíró statisztikai adat összesítését, így a GDP és munkanélküliségi ráta legfrissebb eredményeit. Nem meglepő módon, a 2020-as év első két negyedének mutatói a 2008-as világválság idején tapasztaltaknál mélyebb gazdasági zuhanást tükröznek.

A jelenlegi európai statisztikai adatok egyrészt arra világítanak rá, hogy a korai becslések túlságosan optimisták voltak, amiről [itt](#) írtunk. Így például 2020 elején az ENSZ elemzői 0,7-0,9 százalékos GDP visszaeséssel számoltak és több elemző is egy gyors „V”, vagy legrosszabb esetben is egy „W” alakú válságot látott közeledni. Csupán néhány szakértő jelzett elő egy hosszan eltartó „U” alakú recessziót – ehhez képest most egyre több [előrejelzés](#) mutat arra, hogy a gazdasági válság és az abból való kilábalás „K” alakú lesz. A járvány leginkább a szolgáltató ipart és annak alkalmazottjait sújtotta, vagyis többnyire az alacsonyabb iskolázottságú és alacsonyabb jövedelmű társadalmi réteget, így az elmúlt hónapokban azok gazdasági helyzete még nehezebbé vált.

Az adatok szerint eddig soha nem látott ütemben zuhant az Európai Unió tagállamainak bruttó hazai terméke: 13,9 százalékkal esett vissza a korábbi negyedekhez képest. Figyelemreméltó, hogy a 2008-as világválság idején tapasztalt súlyos visszaesés nem haladta meg a 6 százalékos mértéket. Az eurócsoport országai ennél nehezebb helyzetben találhatták magukat, hiszen az euróövezet bruttó hazai terméke 17,7 százalékkal csökkent. Az eurócsoport átlagánál mélyebb esést tapasztalt meg Spanyolország a maga 18,5 százalékos, illetve Horvátország a 14,9 százalékos csökkenéssel. Sajnos, a leginkább érintett tagállamok harmadik helyén Magyarország áll a maga 14,5 százalékos csökkenéssel. A sorban a 14 százalékos értékkel Görögország, illetve Portugália követi.

Az Eurostat adatai a munkanélküliségi adatokat is tartalmazzák. Nem meglepő módon, a foglalkoztatottak legdrasztikusabb csökkenését szintén Spanyolország vezeti: az előző negyedév mutatóival összehasonlítva 7,5 százalékkal csökkent a foglalkoztatottak száma és ezt követi Írország 6,1 százalékkal. Magyarország ezen a listán is a nem túl hízelgő harmadik helyet foglalja el, az előző negyedévhez képest 5,3 százalékkal csökkent a foglalkoztatottak száma. Fontos kiemelni, hogy bár a magyarországi bruttó hazai termék

visszaesése és a foglalkoztatottak számának csökkenése drasztikus volt, a válság előtti egyéb gazdasági mutatók, mint például az államháztartás hiánya vagy a munkanélküliségi ráta egy sokkal erősebb és stabilabb gazdaságot írtak le. Ennek megfelelően, bár a jelen adatok ijesztően hatnak, a magyar gazdaság a déli államokhoz képest még mindig jóval versenyképesebb.

A frissen bemutatott statisztikai adatok tükrében úgy tűnik, hogy erős központi beavatkozás és a gazdaságpolitikák összehangolása nélkül az Európai Unió tagállamai is a „K” alakú modellt követnék. A válság előtt is magas államháztartási hiánnyal és magas munkanélküliséggel küzdő – többnyire – déli államok még inkább elszegényednének. Ezzel szemben az erősebb gazdasággal rendelkező országok lassan, de biztosan megküzdénének a válság okozta jelenlegi nehézségekkel. A rendkívül ambíciós többéves költségvetési tervezet ezt az esetleges leszakadást igyekszik megakadályozni.

Nem csoda, hát, hogy az eurócsoport [mai ülésének](#) első napirendi pontja a reformok politikai gazdaságtana, vagyis a reformok nyerteseinek és veszteseinek azonosítása, valamint a lehető legszélesebb körű politikai és társadalmi támogatottság megszerzésének lehetséges módjai. Ennél a pontnál érdemes figyelembe venni, hogy az Európai Parlament ragaszkodik az uniós források jogállamiság feltételének kötéséhez és akár meg is vétőzhatja a költségvetési tervezetet. Valószínűleg ezt szeretné elkerülni Charles Michel, aki a napokban tartott Európai Gazdasági Fórumon úgy [nyilatkozott](#), hogy ez az első alkalom, hogy az Európai Unió a költségvetését a jogállamisági feltételekhez is kapcsolja, holott a Parlament épp ennek hiányát kifogásolta korábban.

Valóban fontos, hogy a reformokat tagállami szinten minél szélesebb körben támogassák és ezzel a hatékony és eredményes végrehajtásukat biztosítsák. Ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a globalizáció lényegesen megváltoztatta azokat a tényezőket, amelyek döntő hatással vannak egy tagállam gazdaságára és az infláció méretére – ilyen a kőolaj ára, valamint az import árak. A járvány a világ összes országát érintette, ennek megfelelően a szorosán összefonódó gazdaságok negatív kölcsönhatást fejtenek ki egymásra. Várható tehát, hogy a globális gazdasági egyenlőtlenségek tovább növekednek és ezzel együtt a társadalmi feszültségek is.

2020.09.11.